

Siết chặt chống buôn lậu, hàng giả

16:03 05/01/2026

Tình hình buôn lậu, gian lận thương mại và vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới đang có nhiều diễn biến khó lường. Cục Hải quan xác định nhiệm vụ dịp Tết Nguyên đán cũng như triển khai công tác năm 2026 phải thật sự chuyển mình, tạo đột phá rõ nét hơn.

Một vụ buôn lậu điện thoại di động được lực lượng hải quan phát hiện, bắt giữ năm 2025. (Ảnh: Cục Hải quan Việt Nam)

Phó Cục trưởng Cục Hải quan Trần Đức Hùng cho biết: Đối với loại hình nhập khẩu, nổi lên nhiều hiện tượng vi phạm như giả mạo thông tin người đại diện theo pháp luật; doanh nghiệp không hoạt động tại địa chỉ đăng ký; sử dụng trái pháp luật chữ ký số, tài khoản ngân hàng để làm thủ tục nhập khẩu không đúng quy định; khai sai mục đích sử dụng tại khâu nhập khẩu để buôn lậu, trốn thuế.

Một số trường hợp nhập thực phẩm khai báo làm nguyên liệu để gia công xuất khẩu nhưng xuất khống, bản chất là tiêu thụ nội địa hoặc khai sai bản chất hàng hóa nhập khẩu để trốn chính sách quản lý của cơ quan chuyên ngành; nhất là mặt hàng thực phẩm chức năng, lợi dụng việc tự công bố sản phẩm để trốn đăng ký công bố tại Bộ Y tế...

Các mặt hàng nhập khẩu vi phạm nổi cộm là máy móc thiết bị đã qua sử dụng, nhôm phế liệu, phân bón không đạt tiêu chuẩn; khí cười (N₂O) khai là hóa chất để sản xuất trong công nghiệp hoặc làm phụ gia thực phẩm nhưng được bán vào vũ trường, quán bar; dầu cọ, dầu cọ tinh luyện khai mục đích sử dụng làm nguyên liệu sản xuất thức ăn chăn nuôi (thuộc đối tượng không chịu thuế VAT) nhưng không trực tiếp sản xuất mà bán cho các cơ sở nhằm chế biến dầu ăn cho người.

Theo ông Hùng, năm 2025, tuyến đường biển chiếm tỷ trọng vi phạm lớn nhất với 10.159 vụ (chiếm 53,1% tổng số vụ), tăng 924 vụ (tăng 10%) so năm 2024.

Trọng điểm là tuyến về Việt Nam có điểm xuất phát gốc từ các cảng của châu Phi, châu Mỹ; hàng hóa gồm động vật, sản phẩm động vật hoang dã, quý hiếm; các loại ma túy, tiền chất ma túy, xăng dầu... các hành vi vi phạm về điều kiện, tiêu chuẩn, quy chuẩn nhập khẩu, quy định về nhãn mác hàng hóa...

Tuyến đường bộ đã phát hiện, đấu tranh bắt giữ 6.441 vụ (chiếm 34,7%), tăng 276 vụ (4,5%) so năm 2024, tập trung tại các tuyến biên giới Việt Nam-Trung Quốc, Việt Nam-Campuchia. Các đối tượng đã lợi dụng chính sách tạo điều kiện thuận lợi trong xuất nhập khẩu, ưu đãi cho cư dân biên giới để buôn lậu.

Trên tuyến hàng không, chuyển phát nhanh và bưu điện ghi nhận 2.325 vụ (chiếm 12,1%), trị giá hàng hóa vi phạm ước tính 1.285 tỷ đồng.

Trong đó, tuyến chuyển phát nhanh, bưu điện 1.352 vụ, tăng 54 vụ (4,2%) so năm 2024. Vi phạm chủ yếu tại các cửa khẩu sân bay quốc tế Nội Bài, Tân Sơn Nhất, Đà Nẵng; diễn ra tại các doanh nghiệp làm dịch vụ vận chuyển (FEDEX, DHL, UPS...).

Nổi lên hiện tượng vận chuyển vàng, tiền tệ, ma túy tại cửa khẩu sân bay quốc tế Nội Bài từ các đối tượng có quốc tịch: Đài Loan (Trung Quốc), Đức, Sierra Leone và hiện tượng buôn lậu, vận chuyển tôm giống không khai báo hải quan, không có giấy chứng nhận kiểm dịch động vật thủy sản nhập khẩu tại cửa khẩu sân bay quốc tế Đà Nẵng.

Đáng chú ý, tình hình vận chuyển trái phép ma túy qua sân bay quốc tế Nội Bài đang có chiều hướng gia tăng cả về tính chất và mức độ. Chi cục Hải quan khu vực I phát hiện ma túy vận chuyển qua sân bay quốc tế Nội Bài chiếm 90% từ các nước Đức, Pháp, Hà Lan, Séc.

Các đối tượng thường mã hóa kiện hàng nhằm gây khó khăn trong việc xác minh người nhận; thực hiện việc giao nhận qua nhiều đại lý, tại mỗi địa điểm trung chuyển phải chờ xác nhận đầu nước ngoài mới xác định được điểm giao

hàng tiếp theo.

Chúng cũng thường xuyên thay đổi thủ đoạn: Ma túy được cất giấu, trà trộn trong hàng phi mậu dịch, quà tặng, máy móc, đồ ăn uống, hàng điện tử...

Lo ngại hơn, tội phạm lợi dụng chính Việt kiều, du học sinh về nước, người đi công tác, làm ăn nước ngoài mang hộ, mang thuê, không nắm rõ các quy định của pháp luật; hoặc dùng chiêu thức bán lại tiêu chuẩn hành lý cho các đối tượng hoặc mua lại tiêu chuẩn hành lý và nhờ khách đứng tên, vận chuyển hộ, sau đó nhận lại trong nội địa.

Các đối tượng thường sử dụng tên, giấy tờ tùy thân và địa chỉ nhận-gửi giả, không rõ ràng, điện thoại dùng sim rác, sử dụng công nghệ cao trong quá trình liên hệ, trao đổi, mua bán, vận chuyển, giao-nhận, thuê người nhận giúp gói hàng chứa ma túy, gây nhiều khó khăn trong việc xác minh kẻ chủ mưu.

Tại địa bàn khu công nghiệp, hàng hóa nhập khẩu vi phạm tập trung vào các tuyến xuất khẩu sang Mỹ, châu Á; trọng điểm là đồ nội thất, gỗ ván lạng, ván ép, than củi, khoáng sản, phôi kim loại, phế liệu đồng, nhôm, đá và các sản phẩm từ đá...

Các đối tượng lập báo cáo quyết toán không đúng so với sổ, chứng từ kế toán, hồ sơ hải quan, vi phạm quy định về quản lý nguyên liệu, vật tư, sản phẩm gia công, sản xuất xuất khẩu và chế xuất dẫn đến hàng hóa thực tế tồn kho thiếu so với chứng từ.

Đồng thời nhập khẩu nguyên liệu để gia công, sản xuất xuất khẩu nhưng bán tiêu thụ nội địa hoặc xuất khẩu sản phẩm khác không rõ nguồn gốc xuất xứ để hợp thức hóa nhằm trốn thuế.

Trước tình hình dịp Tết Nguyên đán cũng như trong năm 2026 có nhiều diễn biến mới, phức tạp và khó lường hơn, nhất là sự bùng nổ của thương mại điện tử xuyên biên giới, Cục Hải quan quyết liệt triển khai Nghị quyết số 397 của Chính phủ về đấu tranh, ngăn chặn, đẩy lùi hoạt động buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đến năm 2030.

Đây là kế hoạch dài hạn mang tính tổng thể quốc gia và năm 2026 sẽ là năm tập trung hiện thực hóa các giải pháp từ hoàn thiện thể chế đến thực thi nghiệp vụ; hoàn thành và thực hiện Đề án tăng cường năng lực lực lượng kiểm soát nhằm xây dựng lực lượng chống buôn lậu của cơ quan hải quan theo hướng chuyên trách, hiện đại, tinh nhuệ, chính quy, chuyên nghiệp, bản lĩnh chính trị vững vàng.

Chi cục trưởng Điều tra chống buôn lậu (Cục Hải quan) Vũ Quang Toàn cho biết: Ngay từ bây giờ, sẽ áp dụng triệt để các hệ thống công nghệ, nghiệp vụ, trang thiết bị và phân tích dữ liệu lớn (Big Data), AI để cảnh báo sớm và xác định các trọng điểm.

Tăng cường tổ chức chuyên đề nghiệp vụ về các nhóm mặt hàng, địa bàn, tuyến trọng điểm; công tác đấu tranh chuyên án, quản lý địa bàn; rà soát kiến nghị hoàn thiện các kẽ hở trong quy trình nghiệp vụ còn bị lợi dụng để ngăn chặn triệt để hoạt động buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới.

Theo Báo Nhân dân